DON SCRÚDAITHEOIR

SCRÚDUIMHIR

Iomlán na Marcanna

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH 2007

EACNAMAÍOCHT BHAILE

GNÁTHLEIBHÉAL

DÉ hAOINE 15 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA 2.00 – 4.00

Iomlán na Marcanna 240

TREORACHA d'IARRTHÓIRÍ

1. ROINN A - 80 marc.
   Freagair 16 (sé cinn déag) de na ceisteanna as Roinn A.
   Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.
2. ROINN B - 160 marc.
   Freagair 4 (ceithre) cheist as Roinn B.
   Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.
3. ***Freagair na ceisteanna sa spás atá ann dóibh.***

STAMPA AN IONAID

Don scrúdaitheoir amháin

CEIST		MARC
Roinn A (Iomlán)		
Roinn B	**1**	
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
IOMLÁN	➔	
GRÁD	➔	

1. Iomlán na n-iomlán ag deireadh gach leathanaigh	
2. Iomlán na n-iomlán de gach ceist a dícheadaíodh	
3. Marc iomlán bronnta (1 lúide 2)	
4. Bónas as freagairt trí Ghaeilge	
5. Marc iomlán bronnta trí Ghaeilge (3+4)	
Nóta: Caithfidh an marc i líne 3 (nó líne 5 má tá bónas ann don Ghaeilge) a bheith cothrom leis an marc sa bhosca **Iomlán na Marcanna** thuas	

THALL→

ROINN A
80 marc

Freagair 16 (sé cinn déag) cheist díobh seo a leanas. Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

1. Cuir tic [✓] le **cúig** bhia atá liostaithe thíos ar foinsí **maithe** iarainn iad:

bainne	☐	arán caiscín	☐
úlla	☐	brocailí	☐
pónairí	☐	feoil dhearg	☐
uibheacha	☐	cairéid	☐

2. Tabhair **dhá** chúis go ndáiltear anlanna le bia.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

3. Ainmnigh **dhá** mhias mhilse dhifriúla agus **dhá** mhias neamh-mhilse dhifriúla is féidir a dhéanamh le taosrán.

MIASA MILSE	MIASA NEAMH-MHILSE
(i)	**(i)**
(ii)	**(ii)**

4. Mínigh **gach ceann** díobh seo a leanas:

(i) **maisiúchán** ______________________________

____

(ii) **gníomhaí ardúcháin** ______________________________

____

5. Ainmnigh **dhá** chineál dhifriúla pacáistithe inar féidir bia a reo.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

6. Tabhair buntáiste **amháin** agus míbhuntáiste **amháin** a bhaineann le siopadóireacht ar an idirlíon.

Buntáiste ____

____

Míbhuntáiste ____

____

7. Cuir in iúl le tic [✓] cé acu fíor **nó** bréagach atá **gach ceann** de na ráitis seo a leanas.

		FÍOR	BRÉAGACH
(i)	Is ionann glanioncam agus an méid iomlán airgid a thuilleann tú.		
(ii)	Ciallaíonn ceannach ar cairde 'ceannaigh anois, ioc níos déanaí'.		
(iii)	Is conradh í ráthaíocht idir an déantóir agus an tomhaltóir.		

8. Cén t-eolas a chuireann an tsiombail seo in iúl don tomhaltóir?

____

____

____

9. Cad is ciall le *tobcheannach?* ____

____

____

10. Liostaigh **trí** mhórchostas ba cheart a bheith san áireamh i mbuiséad teaghlaigh.

(i) ____

(ii) ____

(iii) ____

11. Cuir tic [✓] leis an bhfreagra ceart.

Ciallaíonn forbairt fhisiceach

(i) foghlaim conas réiteach le daoine eile. ☐

(ii) tuiscint ar cheart agus ar mhícheart a fhorbairt. ☐

(iii) ag fás in airde agus i meáchan. ☐

12. Tabhair **<u>trí</u>** threoirlíne ba cheart do dhuine a leanúint chun stíl bheatha shláintiúil a bheith aici/aige.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

13. Roghnaigh an focal ceart ón liosta seo a leanas chun **<u>gach ceann</u>** de na habairtí seo thíos a chríochnú.

speirm ***téististéarón*** ***seamhan*** ***éastraigin***

(i) Tarlaíonn toirchiú nuair a chomhcheanglaíonn__________________ le hubh an bhaineannaigh.

(ii) Is é an ______________________________ gnéas-hormón an fhireannigh.

(iii) Bíonn na milliúin speirm i leacht darb ainm ______________________________.

14. Cén t-eolas a chuireann an tsiombail seo in iúl don tomhaltóir?

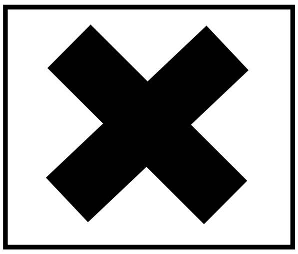

____

____

____

15. Cuir in iúl le tic [✓] cé acu eilimint téimh **<u>nó</u>** mótar atá ag na fearais seo.

	EILIMINT TÉIMH	**MÓTAR**
(i) Tóstaer		
(ii) Meascthóir bia		
(iii) Citeal		
(iv) Scian spólta		
(v) Domhainfhriochtóir		

16. Tabhair **dhá** shampla den trealamh sábháilteachta dóiteáin atá riachtanach don teach.

(i) ____

(ii) ____

17. Cén t-eolas a chuireann an tsiombail seo in iúl don tomhaltóir?

____

____

____

18. Liostaigh **trí** riail ba cheart a chomhlíonadh nuair a bhíonn inneall fuála á úsáid.

(i) ____

(ii) ____

(iii) ____

19. Cuir in iúl le tic [✓] cé acu fíor **nó** bréagach atá **gach ceann** de na ráitis seo a leanas.

		FÍOR	BRÉAGACH
(i)	Is rud é glantach a bhaineann amach salachar.		
(ii)	Ciallaíonn bailchríoch fhrithstatach nach gcrapfaidh fabraic.		
(iii)	Is sampla d'fhabraic chadáis é bréidín.		

20. Liostaigh **cúig** rud dhifriúla a mbeadh súil agat a fheiceáil i mbosca fuála.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(iv) ______________________________

(v) ______________________________

ROINN B
160 marc

Freagair 4 (ceithre) cheist as an roinn seo. Tá na ceisteanna uile ar aon mharc.

1.

Sailéad Torthaí Úra

úll amháin	*6 shú talún*	*100 ml sú úill*
phiorra amháin	*2 phluma*	*sú ½ líomóide*
oráiste amháin	*phéiteog amháin*	

(a) Cuir **gach ceann** de na torthaí atá liostaithe thuas faoi na ceannteidil chearta:

RANGU TORTHAÍ			
CIOTRAS	**CAORA**	**CLOCH**	**CRUA**

(b) Déan cur síos ar conas a dhéanfá **gach ceann** de na torthaí seo a leanas a ullmhú don sailéad torthaí úra:

(i) Piorra ______________________________

____

(ii) Sú talún ______________________________

____

(iii) Péitseog ______________________________

____

(c) Cén fáth a n-úsáidtear sú líomóide i sailéad torthaí úra? ______________________________

____

(d) Tabhair **dhá** bhuntáiste a bhaineann le torthaí úra a cheannach '*ina séasúr féin*'.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(e) Mol **dhá** bhealach dhifriúla chun páistí a spreagadh le breis torthaí úra a ithe.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

2. COMHDHÉANAMH ÉISC OLÚIL

PRÓITÉIN	SAILL	CARBAIHIODRÁIT	VITIMÍNÍ	MIANRAÍ	UISCE
17-20%	13%	0%	A,D,B	Iaidín, Iarann	65%

(a) Agus úsáid á baint as an eolas thuas agat, mínigh cén fáth ar cheart iasc olúil a bheith mar chuid de réim bia.

(i) ____

____

(ii) ____

____

(iii) ____

____

(b) **(i)** Níl carbaihiodráit in iasc olúil. Mol **dhá** bhia dhifriúla carbhaihiodráite is féidir a dháileadh le hiasc olúil.

1. ____________________ **2.** ____________________

(ii) Ainmnigh cothaitheach **amháin** eile **nach** bhfuil le fáil in iasc olúil.

____

(c) Tabhair **dhá** shampla d'iasc olúil.

(i) ____________________ **(ii)** ____________________

(d) Liostaigh **ceithre** threoirlíne ba cheart a leanúint nuair a bhíonn iasc úr á cheannach.

(i) ____

(ii) ____

(iii) ____

(iv) ____

(e) Ainmnigh modh **amháin** le hiasc úr a phróiseáil: ____________________

3. ***Tá sé ar intinn agat ceamara nua a cheannach.***

(a) Liostaigh **ceithre** threoirlíne ba cheart duit a chur san áireamh nuair a bhíonn an ceamara á cheannach agat.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(iv) ______________________________

(b) Mol **dhá** fhoinse dhifriúla eolais a chabhródh leat rogha mhaith a dhéanamh.

(i) ______________ **(ii)** ______________

(c) Ainmnigh modh **amháin** chun íoc as an gceamara. Tabhair **dhá** chúis le do fhreagra.

Modh íocaíochta ______________________________

Cúiseanna **(i)** ______________________________

(ii) ______________________________

(d) Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach admháil a fháil ar an gceamara?

(i) ______________________________

____

(ii) ______________________________

____

(e) Liostaigh **ceithre** mhír eolais a mbeadh súil agat iad a fheiceáil ar an admháil.

(i) ______________ **(ii)** ______________

(iii) ______________ **(iv)** ______________

4. **(a)** Mínigh **gach ceann** díobh seo a leanas:

(i) **teaghlach núicléach** ____

____

(ii) **mórtheaghlach** ____

____

(b) Tabhair **dhá** fheidhm de chuid an teaghlaigh.

(i) ____

(ii) ____

(c) Luaigh cé acu riachtanas fisiciúil **nó** riachtanas mothúchánach **gach ceann** díobh seo a leanas.

bia grá dídean tuiscint éadaí slándáil

RIACHTANAIS FHISICIÚLA	RIACHTANAIS MHOTHÚCHÁNACHA

(d) Cad iad na príomhchúiseanna a bhaineann le troid idir déagóirí agus aosaigh sa bhaile?

(i) ____

(ii) ____

(iii) ____

(e) Mol **trí** bhealach chun dea-chaidreamh a choinneáil idir déagóirí agus aosaigh.

(i) ____

(ii) ____

(iii) ____

5. ***Is bunseirbhís teaghlaigh é uisce.***

(a) Liostaigh **<u>trí</u>** úsáid dhifriúla a bhaintear as uisce sa teach.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(b) Mol **<u>trí</u>** bhealach chun an méid uisce a úsáidtear sa teach a laghdú.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(c) Tabhair **<u>dhá</u>** chúis choitianta le truailliú uisce.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(d) Tabhair **<u>dhá</u>** thoradh a bhaineann le truailliú uisce.

(i) ______________________________

____

(ii) ______________________________

____

(e) Seachas uisce, tabhair **<u>dhá</u>** shampla eile de bhunseirbhísí teaghlaigh.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

6. ***Is lipéad cúraim é seo a leanas atá ar phéire cuirtíní.***

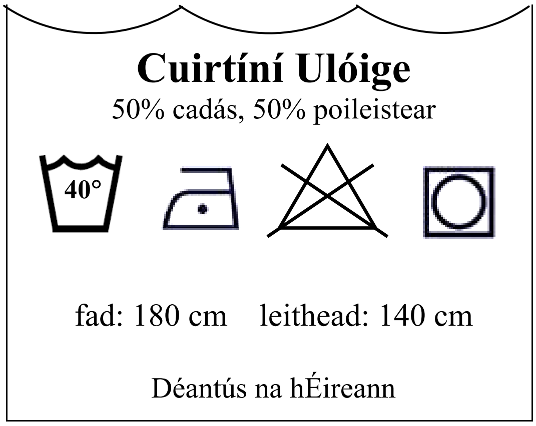

(a) Agus úsáid á baint as an eolas ar an lipéad cúraim thuas agat, freagair na ceisteanna seo a leanas:

(i) Conas a nífeá na cuirtíní seo? ______________________________

____

(ii) Conas ba cheart na cuirtíní seo a thriomú? ______________________________

(iii) Cad é an socrú teasa a mholtar don iarann?______________________________

(iv) An féidir na cuirtíní seo a chur ar tuar?______________________________

(b) Ainmnigh **<u>dhá</u>** fhabraic atá oiriúnach do chuirtíní.

(i) ____________________ **(ii)** ____________________

(c) Mol **<u>trí</u>** chúis a n-úsáidtear cuirtíní sa teach.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(d) Is bogfheistis iad cuirtíní. Tabhair **<u>dhá</u>** shampla eile de bhogfheistis a úsáidtear sa teach.

(i) ____________________ **(ii)** ____________________

(e) Luaigh buntáiste **<u>amháin</u>** agus míbhuntáiste **<u>amháin</u>** a bhaineann le bogfheistis a dhéanamh.

Buntáiste ______________________________

____

Míbhuntáiste ______________________________

____